

Komentář Odborného panelu (WOS)

FORD: 5. 2. Economics and Business

Komentář vypracoval: Daniel, München, Doc. Ing. PhD.

Datum zpracování: 7. září 2022

Shrnutí: Co do počtu publikujících vědců v časopisech WoS je v Česku obor Economics and Business v mezinárodním srovnání (se zeměmi EU15 po zohlednění populačních rozdílů) středně velký, co do publikačního výkonu je podprůměrný a co do publikačního výkonu ve vlivných vědeckých časopisech je podprůměrný extrémně. Celková publikační produktivita oboru v ČR je tak nízká, produktivita ve vlivnějších a natož nejvlivnějších časopisech je extrémně nízká. Obor trpí extrémní nadprodukcí článků v lokálních a málo vlivných časopisech. Trendy z let 2016-2020 ukazují, že popsany stav se mění velmi pomalu. Meziroční změny publikačního výkonu ČR v kvalitativních skupinách časopisů namnoze taženy přesuny samotných časopisů mezi pásmy a doplňováním nových časopisů na index WoS. Celkově lze obecně konstatovat, že úroveň základního výzkumu v oboru Economics and Business zůstává z mezinárodního pohledu (zemí EU15) velmi nízká. Výzkum oboru je praktikován v poměrně vysokém počtu výzkumných organizací, které jsou personálně podobně velké (na rozdíl od řady jiných oborů, kde se výzkum koncentruje v menším počtu VO, které mají vysoký podíl na personálních kapacitách). Publikačním výkonem ve vlivnějších a nejvlivnějších časopisech v oboru jasně dominují Univerzita Karlova a Národohospodářský ústav, které se však personálními kapacitami od ostatních VO výrazněji neliší.

Předmluva

Je vhodné připomenout, že bibliometrická zpráva pokrývá pouze část vědeckých výsledků, výsledky v časopisech na indexu Web of Science (WoS). Tyto výsledky charakterizují hlavně výzkum základní, mnohem méně výzkum aplikovaný. Základní výzkum oboru *5.2 Economics and Business* však index časopisů WoS pokrývá velmi dobře, protože (i) časopisecké publikování je v oboru hlavním formou sdílení vědeckých poznatků a (ii) index WoS všechny mezinárodně významnější časopisy oboru zahrnuje. V tomto ohledu tedy bibliometrická zpráva představuje pro hodnocení oboru podklad velmi relevantní. V těchto komentářích je **‘úroveň oboru’** posuzována na základě ve třech dimenzích:

- (1) **Velikost oboru nebo VO** [tj. počet vědců oboru / VO nebo objem veřejné podpory oboru / VO].
- (2) **Publikační výkon oboru nebo VO** [tj. počet výstupů (zde článků) oboru či VO].

(3) **Publikační produktivita oboru nebo VO** [tj. počet výstupů (zde článků) na vědeckého pracovníka oboru či VO].

Z hlediska kvality, významu a přínosu vědy je však třeba veličiny ad (2) a (3) sledovat z pohledu vědeckého vlivu časopisů (tj. sledovat výstupy v kvalitativních skupinách časopisů D1 (horní desetina), Q1 (horní čtvrtina včetně D1) a případně Q1+Q2 (horní polovina), které zahrnují obvykle nejlepší a nejvlivnější časopisy daných oborů.

I. Část - Data zpracovaná dle Web of Science

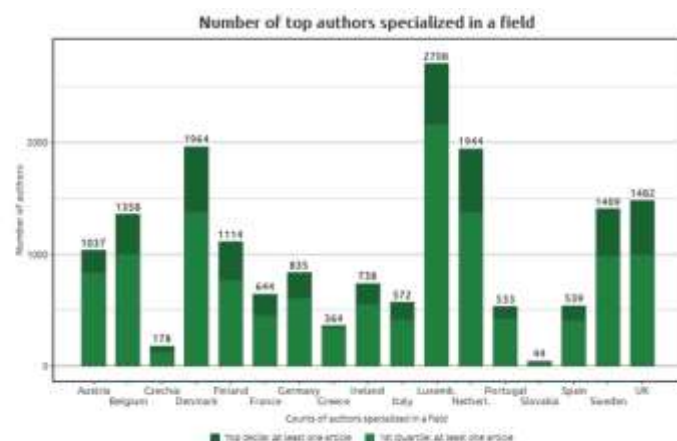
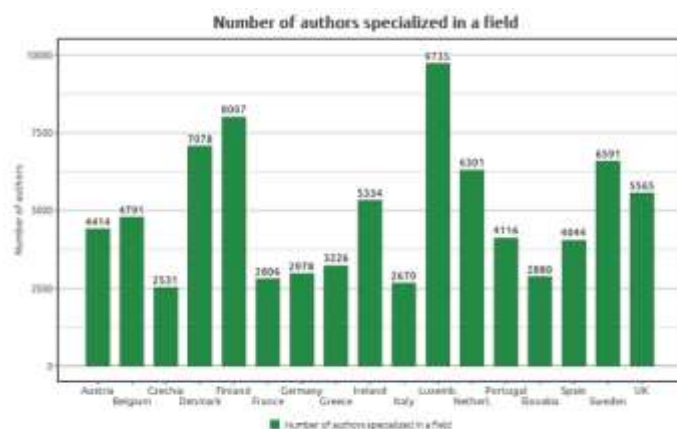
- 1. Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání? (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...).**

Co do počtu publikujících vědců v časopisech WoS je v Česku obor Economics and Business v mezinárodním srovnání (EU15) středně velký (Graf 1X)¹, co do publikačního výkonu je podprůměrný a co do publikačního výkonu ve vlivných vědeckých časopisech je podprůměrný extrémně. Celková publikační produktivita oboru v ČR je tak průměrná, ale produktivita ve vlivnějších a natož nejvlivnějších časopisech je extrémně nízká (viz Graf 2X).² Jak dokladují informace z bibliometrické zprávy, obor trpí až extrémní nadprodukcí článků v lokálních a málo vlivných časopisech. Trendy z let 2016-2020 ukazují, že jde o poměrně setrvalý stav. Meziroční změny publikačního výkonu v kvalitativních skupinách časopisů jsou totiž spíše taženy přesuny samotných časopisů mezi pásmy a doplňováním nových časopisů na index WoS. Celkově lze konstatovat, že úroveň základního výzkumu v oboru Economics and Business je z mezinárodního pohledu (EU15) velmi nízká.

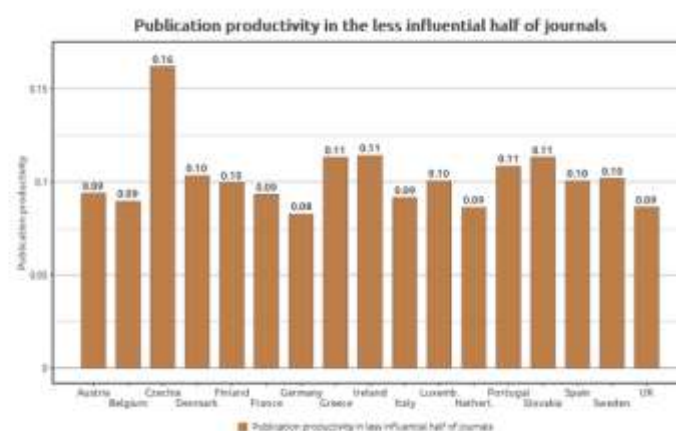
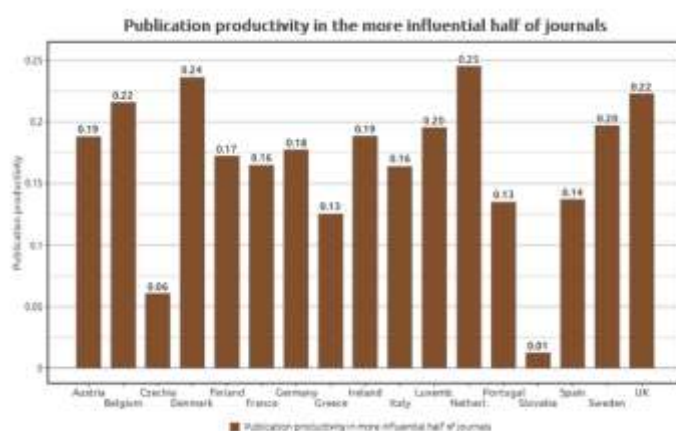
Graf 1X: Mezinárodní srovnání počtu autorů dominantně publikujících v oboru Economics and Business (po zohlednění populačních rozdílů proti ČR)

¹ Mezinárodní srovnání počtu publikujících autorů je z aplikace https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

² Postavení ČR z pohledu produktivity nelze zjistit bibliometrické zprávy, ale z on-line aplikace IDEA při CERGE-EI https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

Graf 2X: Mezinárodní srovnání publikační produktivity v oboru Economics and Business

2. Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.

Bibliometrická zpráva reflektuje kvalitativní strukturu publikačního výkonu oboru Economics and Business a částečně jeho publikační výkon v poměru k vyspělému světu (EU15). Zpráva však neposkytuje mezinárodní srovnání oboru co do počtu v něm působících vědců, a tedy neumožňuje dělat závěry o publikační produktivitě oboru v mezinárodním srovnání.

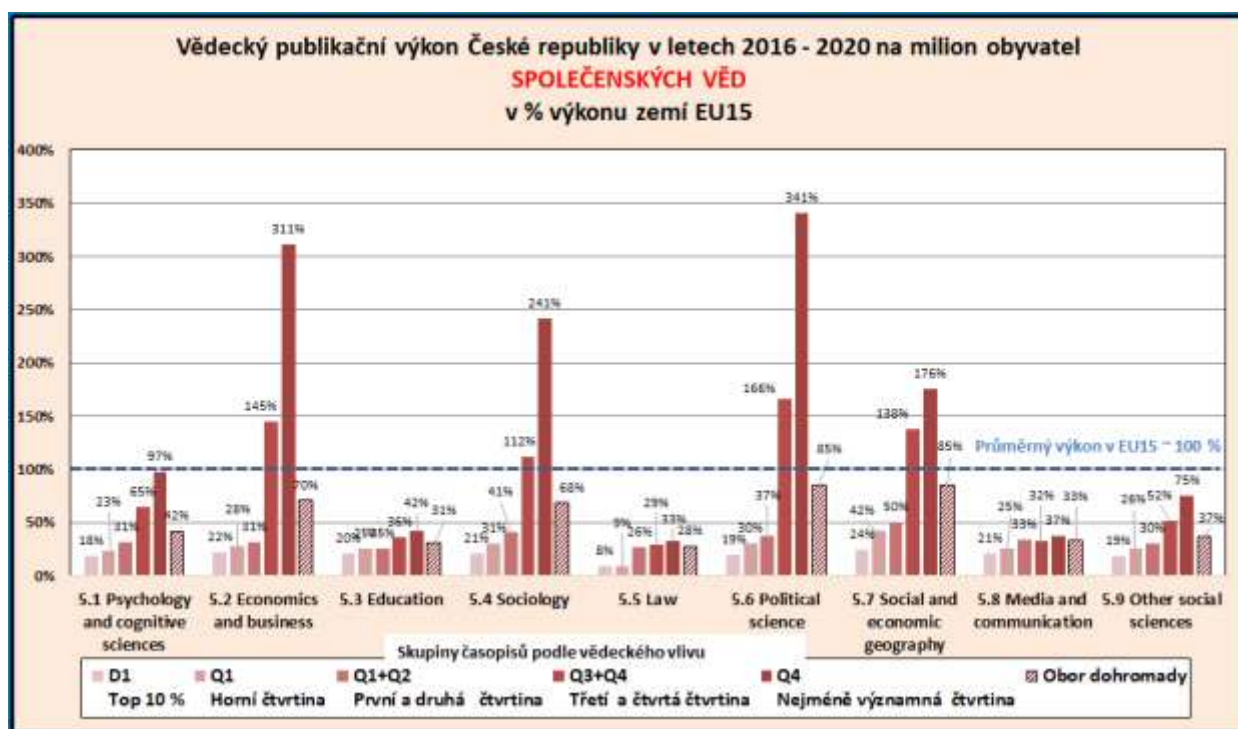
Významnými (specifickými) znaky oboru Economics and Business v ČR je extrémně vysoká koncentrace publikačního výkonu v málo vlivných časopisech indexu WoS, extrémní podíl článků publikovaných v ČR a na Slovensku vydávaných časopisech, rozšířená praxe častého a koncentrovaného publikování autorů a pracovišť v časopisech, jejichž redakční rady jsou obsazeny pracovníky jejich vlastních

VO, koncentrované publikování v pochybných časopisech malého vědeckého významu.³

3. Má obor vysokou úroveň své produkce v D1 a Q1 ve srovnání s EU15 a se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukci v pásmu Q4 ve srovnání s EU15 resp. se světem? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?

Úroveň celkové produkce ČR (tj. celkový publikační výkon) v oboru Economics and Business ve vědecky nejvlivnějších časopisech D1 a Q1 je ve srovnání se zeměmi EU15 (po zohlednění populačních rozdílů) na extrémně podprůměrné úrovni (pouze 22 % resp. 28 % průměru zemí EU15) viz. Graf X3 vytvořený na základě podkladových dat [Graf 4]. Podobné srovnání s celým světem bibliometrická zpráva neumožňuje, protože nelze zohlednit odpovídající populaci světa.

Graf X3

Bibliometrická zpráva v Grafu 3 srovnává publikační profil světa s ČR napříč kvalitativními skupinami časopisů. Je zřejmé, že 52 % článků ČR ve skupině Q4 je diametrálně vyšší, než podíl světový (16 %) nebo EU15 (12 %). Nadprodukce článků ve skupině Q4 je v ČR skutečně extrémní.

³ Jde například o časopisy vydávané v pobaltských zemích, které se neslavně proslavily účelovým citováním, čímž uměle zvyšovaly své citační indexy (např. časopisy *Inžinerine ekonomika-engineering Economics* a *Transformations in business & economics*). Také jde např. o český časopis *Journal of Competitiveness*, který má IF na vysokém 75. percentilu, ale AIS pouze na 25. Nebo podobně časopis *Oeconomia Copernicana*.

Příčinami tohoto stavu v ČR je kombinace několika faktorů: (i) podíl veřejné institucionální podpory oboru je s celou oblastí společenských věd dlouhodobě relativně nízký; (ii) veřejná podpora výzkumu je rozdělována velmi plošně s nedostatečným akcentem na kvalitu; (iii) publikační produktivita ve vlivných vědeckých časopisech je extrémně nízká a i proto, že se publikační úsilí vědců koncentruje do málo vlivných časopisů. Z Grafu X3 je zřejmé, že v nejméně vlivné skupině časopisů (Q4) je v ČR soustředěn extrémně vysoký publikační výkon na úrovni 311 % (!) výkonu průměru zemí EU15 (po zohlednění populačních rozdílů).

Vysoká koncentrace publikací ve vědecky málo vlivných časopisech má řadu příčin v dávné i méně dávné minulosti:

(i) Český systém institucionálního financování ve společenských vědách dlouhodobě motivoval k publikační kvantitě na úkor kvality, což vedlo k méně náročnému publikování v lokálních časopisech. Tuto praxi ještě podpořil způsob inst. hodnocení v letech 2010-2016, což přímou vazbou na inst. financování podpořilo spíše rozvoj VO soustředěných na publikační kvantitu než kvalitu. Poté byly cca od roku 2018 proporce inst. financování DRKVO mezi VO více méně zafixovány, takže pracovištěm s důrazem na publikační kvantitu se vyšší podpory z veřejných zdrojů dostává i nadále.

(ii) V případě habilitací a profesur byla a je na řadě vysokých škol upřednostňována publikační kvantita před kvalitou.

(iii) Přes dosažený pokrok stále nebyla v letech 2015-2018 (období, kdy byla poskytována podpora výsledků za roky 2016-2020) dostatečně docenována publikační kvalita v kritériích pro potřeby účelového projektového financování (národní granty GAČR atp.), kde vysoký tlak na počet rychle vykazatelných publikací motivoval ke kvantitě než kvalitě.

(iv) V oboru bylo a je málo vědeckých pracovníků, kteří by měli dostatečnou vědeckou kapacitu a motivaci dělat výzkum publikovatelný ve špičkových časopisech Q1 a Q2.

(v) V ČR i SR existuje úzká personální propojenost mezi mnoha redakčními radami a vydavateli CZ/SK časopisů WoS v oboru a autory, kteří v nich hojně publikují. To motivuje k lokálnímu publikování, účelovému citování a příliš lokálnímu akademickému diskursu bez dostatečné konfrontace s mezinárodní vědeckou komunitou, které někdy brání i lokální jazyk publikací.

(vi) Akademická kultura a standardy oboru se postupně, ale pomalu zlepšovaly. Na mnoha vysokých školách byl však v neúměrném rozsahu stále praktikován inbreeding, který petrifikoval zaměření výzkumu v oboru a izoloval ho od vývoje oboru v zahraničí – atraktivita českého akademického sektoru v oboru Economics and Business pro české a slovenské absolventy kvalitních zahraničních PhD programů

(se zahraničním know-how) byla až na výjimky nízká (jak finančně, tak po stránce nízké míry internacionalizace, standardů a možností kariérního postupu).

(vii) Výše uvedené nezdravé a nežádoucí fenomény nebyly a nejsou dostatečně systematicky sledovány, ani na úrovni řady VO, ani na úrovni sektorové či národní, takže je obtížné je přesvědčivě dokumentovat. Výše uvedené fenomény však najdeme i v dalších zemích EU bývalého socialistického bloku jako jsou Slovensko, Polsko a Maďarsko.

S ohledem na výše uvedené je však třeba připomenout, že jde o hodnocení období 2016-2020 a poslední výstupy za rok 2020 představují výsledky výzkumů, které většinou probíhaly již v letech 2015-2019. Pozitivní změny k lepšímu posledních let, o kterých se na řadě VO hovoří, se proto do konečných výsledků budou promítat pomalu a se zpožděním.

Z hlediska trendů ve sledovaném období 2016-2020 se nezdá [Graf 1c], že by se publikační výkon, publikační produktivita a její kvalitativní struktura výrazněji měnily. Roli hrálo spíše rozšiřování počtu časopisů na indexu WoS ve spodním pásmu (Q4)⁴ a přesuny časopisů mezi ostatními pásmy. K výraznějšímu nárůstu celkového publikačního výkonu ČR došlo pouze v roce 2020. Zhruba dvě třetiny představují nárůstu v Q3 a Q4 a třetina v Q2 (například v roce 2020 přibyl ve WoS v Q3 český časopis *Journal of Competitiveness*, kde tím pádem přibýlo hned 17 článků. V D1 a Q1 však žádný absolutní nárůst v letech 2016-2020 patrný není, a to navzdory tomu, že se v tomto období počet časopisů WoS zvyšoval od spodních (úrovní (Q4), takže se část časopisů Q2 přesunula do Q1.5 Dlouhodobě sice klesá podíl publikačního výkonu v nejméně vlivných časopisech (Q4), ale jejich absolutní počet systematicky klesající trend nevykazuje. V roce 2020 došlo, oproti roku 2019, k výraznému poklesu publikačního výkonu v časopisech Q1 (ze 48 na 35). Ale za tímto poklesem stál hlavně přesun několika v ČR populárních časopisů ze skupiny Q1 do Q2.6 Nešlo tedy ani tak o změny fundamentálních publikačních výkonů, ale o posuny časopisů mezi sousedními skupinami. Za pozitivní lze považovat skutečnost, že se v roce 2020 o něco snížila abnormálně vysoká koncentrace publikačního výkonu řady VO v lokálně vydávaných časopisech, včetně časopisů, na kterých se VO podílí nebo v jejichž redakčních radách

⁴ Mezi roky 2018 a 2020 šlo o nárůst počtu všech časopisů na indexu WoS o 10 % a mezi roky 2019-2020 k nárůstu Q4 o 12 %.

⁵ Poprvé v roce 2020 se objevily Q4 časopisy a články v nich: *Journal of east european management studies* (3), *Journal of competitiveness* (17), *Journal of east european management studies* (3), *Journal of the knowledge economy* (3), *Oeconomia copernicana* (9)

⁶ Např. časopisy *Energy policy*, *ecological Economics* a *European journal of operational research* v roce 2019 v Q1 spadly v roce 2020 do Q2. Přitom v těchto časopisech v roce 2019 vyšlo celkem 12 článků.

jsou výrazněji zastoupeny⁷ [výše uvedené skutečnosti je nutno dohledávat v podkladovém seznamu časopisů a výstupů].

4. Má v daném oboru význam institut korespondujícího (reprint) autora? Jaké je v daném oboru relativní zastoupení těchto výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?

Podíl českých korespondujících autorů celkem přirozeně klesá s vědeckým vlivem časopisů [Graf 2b]. V oborech společenských věd ale role korespondenčního autora nemá zásadnější systémovou roli a na základě informace o počtu či podílech korespondujících autorů nelze nic zásadnějšího vyvozovat. I proto, že bibliometrická zpráva nenabízí srovnání tohoto ukazatele se zeměmi EU15.

5. Jaké je v daném oboru zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích? Jaký je podle vašeho názoru autorský přínos domácích institucí na takových výsledcích (viz konkrétní výsledky v příloze)?

Velké autorské kolaborace jsou v oboru Economics and Business, potažmo oborech společenských věd, výjimečné (méně než půl procenta všech výsledků), a to jak v ČR tak ve světě [Graf 2a].

6. Jaký je v daném oboru rozsah mezinárodní spolupráce při tvorbě špičkových výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?

Rozsah mezinárodní spolupráce přirozeně roste s vědeckým vlivem časopisů, kde byly články v česku působících autorů publikovány [Graf 2b]. Avšak s ohledem na nedostupnost benchmarků např. se zeměmi EU15, nelze na základě tohoto ukazatele o situaci výzkumu v ČR v oboru Economics and Business nic věrohodnějšího říci.

7. Do jaké míry lze považovat výsledky klasifikované jako D1 a Q1 za domácí „know-how“ (viz konkrétní výsledky v příloze)? Je tento podíl podle vašich zkušeností v souladu s praxí v zahraničí?

Z otázky není dostatečně zřejmé, co je míněno termínem ‘domácí know-how’. Komentář tedy vychází ze složení autorských týmů článků v časopisech D1 a Q1 [nutno hledat v podkladovém seznamu výstupů].

Z detailních podkladů lze vyčíst, že: (i) mezi 7 výsledky z 10 z D1 za rok 2020 mají alespoň poloviční podíl spoluautoři ze zahraničí; obdobně (ii) mezi 5 výsledky

⁷ *Ekonomický časopis* (2017 - 22 článků, 2020 - 12), *E & M ekonomie a management* (2018 - 29, 2022 - 12), *Agricultural economics-zemědělská ekonomika* (2016 - 21, 2020 - 12), *Politická ekonomie* (2016 - 46, 2020 - 22), *Prague Economic Papers* (2017 - 23, 2020 - 13)

ze 7 z D1 za rok 2019. Z pouhých názvů článků a jmen autorů celkem 25 (41) Q1 článků v roce 2020 (2019) však není možno věrohodně posoudit, jaká je u nich míra “domácího know-how”.

Na základě poskytnutých dat je těžké soudit, zda jsou výše uvedené podíly domácích autorů u výsledků D1 a Q1 v souladu s praxí v zahraničí, tedy v zemích EU15. Zřejmě ano, ale je třeba mít stále na paměti, že samotný publikační výkon ČR v časopisech D1 a Q1 zůstává na extrémně nízké úrovni.

8. Existují WoS kategorie, které jsou v oboru nadprůměrně dobré? Můžete je stručně okomentovat?

V souladu s metodologickou poznámkou v úvodu těchto komentářů je identifikace ‘nadprůměrně dobrých WoS kategorií’ posuzována na základě tří dimenzí: podle personální velikosti, publikačního výkonu a publikační produktivity. Z těchto tří indikátorů obsah bibliometrické zprávy umožňuje posoudit pouze jeden: publikační výkon a jeho strukturu [Graf 7].

V oboru FORD Economics and Business jednoznačně dominuje publikační výkon WoS kategorie Economics. Za pozornost stojí nízký podíl publikačního výkonu (a především toho v nejvlivnějších časopisech D1 a Q1) ve WoS kategoriích Management a Business. V ČR přitom řada VO, respektive jejich součástí na VŠ, které vzdělávají a realizují výzkum právě v oblastech managementu, řízení firem, účetnictví, firemního plánování a logistiky, řízení lidských zdrojů atd. Za nízkými publikačními výkony těchto WoS kategorií může být několik faktorů: (i) nízký počet vědecky působících akademiků; (ii) jejich nízká publikační produktivita; či (iii) relativně malý počet v ČR a na Slovensku vydávaných časopisů WoS spadajících do daných WoS kategorií. Rozklíčovat podíl těchto tří faktorů z grafu 7 z bibliometrické zprávy však není možné.

9. Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků v pásmech D1/Q1? Můžete to stručně okomentovat? Odpovídají publikace klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně výzkumu v oboru FORD do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).

Zde uvedená zjištění nejsou založena na bibliometrické zprávě samotné, ale na rozboru dalších podkladových přehledů výstupů. Do FORD oboru Economics and Business je mezi články v časopisech D1 a Q1 zařazen pouze zanedbatelný podíl článků, které svým zaměřením spadají spíše do jiného FORD oboru. Jde hlavně o překryv časopisů s obory technickými (optimalizační literatura) a s matematikou a statistikou, případně obecně metodologické časopisy. Jde hlavně o případy starších článků z let 2016-2018. V posledních dvou letech 2019-2020 je počet i podíl takových článků zanedbatelný.

Naopak řada článků v D1 a Q1 svým obsahem patřícím jednoznačně do oboru Economics and Business je paralelně zařazena do FORD oboru Sociology. Je to dáno

tím, že WoS kategorie Social Sciences, Mathematical Methods je oborovým převodníkem nevhodně přiřazena k FORD oboru 5.4 Sociology (měla by být přiřazena spíše k FORD oboru 5.9 Other Social Sciences).

10. Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv „Část I“ v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Popřípadě, jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších z těchto VO ve srovnání s benchmarky (svět, EU15, ČR)? Dosahují úrovně EU15 resp. světové úrovně, případně ji převyšují?

Zdaleka nejvýznamnější v oboru Economics and Business jsou z hlediska publikačního výkonu v nejvlivnějších časopisech D1 pouze dvě VO: Univerzita Karlova (UK) a Národohospodářský ústav AV ČR (NHÚ), které se na publikačním výkonu celé ČR v oboru podílí vysokými 80 % resp. 62 % [Tabulka 5a].⁸ Další v pořadí s mnohem menšími podíly v D1 jsou Vysoká škola ekonomická v Praze (VŠE, 13 %), Ústav teorie informace a automatizace AV ČR (ÚTIA, 7 %), Západočeská univerzita v Plzni (ZČU, 2 %), České vysoké učení technické (ČVUT, 2 %) a Vysoká škola Baňská – Technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO, 2 %). Na základě publikačního výkonu v časopisech Q1 se mezi výše uvedené nejvýznamnější VO řadí ještě Masarykova univerzita (MU, 7 %), Mendelova univerzita v Brně (MENDELU, 3 %) a Česká zemědělská univerzita v Praze (ČZU, 2 %) [Tabulka 5b].

Údaje v Části I bibliometrické zprávy [Tabulky 5 a 6] bohužel o úrovni VO ve srovnání se zeměmi EU15 nebo světem nevypovídají. Tabulky 5 totiž obsahují pouze podíly výsledků dané VO v D1 a Q1 s korespondenčním autorem na všech jejích vlastních výsledcích (podobně v případě podílu výsledků se zahraničním spoluautorstvím). Tabulka 6 odhaluje sekundární fenomén nakolik jednotlivé VO cílí na publikování ve vlivných (Q1+Q2) a nejvlivnějších (Q1) časopisech. Publikační výkon dvou zdaleka nejvýznamnější VO (UK a NHÚ) v oboru výrazně více cílí na časopisy Q1 a Q1+Q2. V tom je s nimi srovnatelné pouze ČVUT, ale jeho publikační výkon v Q1 je v rámci oboru malý až zanedbatelný (obor Economics and Business přirozeně není pro technickou VŠ významný). Za pozornost však stojí VŠE, MENDELU a ZČU, jejichž publikační výkon cílí do vlivných časopisů velmi málo. Extrémní je v tomto ohledu případ Univerzity Tomáše Bati (UTB), která byla mezi deset nejvýznamnějších VO zařazena pouze z hlediska vysokého publikačního výkonu v málo významných časopisech (v Q1 pouze 2 články).

Zde je třeba objasnit, že indikátory bibliometrická zpráva v Části I neposkytuje informace umožňující posoudit celonárodní význam VO v oboru z hlediska jejich publikační produktivity (tj. publikační výkon VO v relaci k personální velikosti VO v oboru). Pokud však jako hrubé měřítko velikosti VO v oboru použijeme celkový počet publikací VO v oboru [Tabulka 6], potom je měřítko produktivity totožné s výše diskutovaným

⁸ Procenta i pouhých těchto dvou VO sčítají do hodnot vyšších než 100 %. Je to dáno tím, že výraznější část výstupů má spoluautorství obou VO a bibliometrická zpráva autorské podíly zatím nezohledňuje.

měřítkem zacílením VO na nejvlivnější časopisy a platí i tam uvedená zjištění. Alternativní srovnání oborové produktivity VO založené na počtech autorů nabízí údaje v Části II bibliometrické zprávy. Klíčová zjištění jsou však podobná těmto (viz další část Komentářů 13-15).

11. Je v některých z těchto VO vysoké zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích, v mezinárodní spolupráci a výsledků s cizím reprint autorem? A naopak, existuje v oboru špičková instituce, která výrazněji než ostatní VO tvoří vynikající výsledky vlastním přispěním?

U žádné z výše uvedených nejvýznamnějších VO v oboru Economics and Business nejsou zastoupeny výsledky vytvořené ve velkých kolaboracích nebo s cizím reprint autorem [Tabulky 5]. V oboru se nevyskytují VO, které by diametrálně více než ostatní VO tvořily své vynikající výsledky (D1 či Q1) s dominantně vlastním přispěním. Obecně platí, že mezi špičkovými výsledky všech VO (Q1) jsou zahraniční korespondenční autoři zastoupení mezi 50–90 % (s výhradou, že indikace korespondenčního autorství v oboru není pro vědecký přínos daného autora dostatečně vypovídající).

II. část - Data zpracovaná s podporou RIV

Metodologická poznámka: Metodika výpočtu údajů **Grafů 10-12** v Části II bibliometrické zprávy se výrazným způsobem liší od té, která byla použita pro grafy a tabulek Části I (před stránkou 13 bibliometrické zprávy). Pro pochopení a interpretaci údajů **Grafů 10-12** je třeba vnímat, že:

- (i) Na rozdíl od **Grafů 1-9**, v **Grafech 10-12** nerozhoduje o oboru výstupů oborové zařazení WoS časopisu, ale oborové zařazení výstupu do RIVu z rozhodnutí VO.
- (ii) Oborové zařazení osoby autora je jasně určeno (viz. níže) a autor se tedy v součtech objevuje u jediného oboru v ČR, v případě určité VO také u jediného z jejích oborů.
- (iii) Autor je zařazen do oboru na základě všech jeho výstupů uplatněných danou VO, tedy nejen těch typu WoS. Oborové zařazení osoby je exkluzivní – jde o obor, kde měl autor největší podíl výstupů.
- (iv) **Grafy 12** publikačních výkonů VO zahrnují výstupy VO od autorů VO zařazených do daného oboru, avšak výstupů ze všech oborů, tedy bez ohledu na jejich oborové zařazení (intuice svádí k chybnému předpokladu, že oborová zpráva za daný obor bere v potaz pouze výsledky hodnoceného oboru).

12. Odpovídá podíl autorů a autorek majících alespoň jednu publikaci ve WoS zvyklostem v oboru?

ČR v oboru Economics and Business vykazuje, oproti mezinárodním oborovým standardům, nestandardně vysoký podíl autorů, kteří nemají ani jednu publikaci

v časopise WoS [Graf 10]. Zároveň je z Grafu 10 zřejmé, že podíl výsledků WoS na všech publikačních výsledcích v RIV v oboru činí pouze 59 %, což je méně, než je v oboru v západním zahraničí běžné.⁹ Je to dáno dlouhodobě přílišným důrazem systému a motivací upřednostňovat publikační kvantitu před kvalitou (viz otázka 3). Snaha dosahovat publikační kvantitu na úkor kvality u řadu vědců a jejich pracovišť vede k namnoze snadnějšímu publikování mimo časopisy indexu WoS (tj. monografie a kapitoly v nich, sborníkové články, články v časopisech mimo index WoS).

13. Které VO jsou v oboru z hlediska personálních kapacit nejvýznamnější? Má některá z těchto institucí nadstandardně vysoký nebo naopak nízký podíl autorů a autorek, kteří publikují v prestižních žurnálech databáze WoS?

Obor Economics and Business, oproti ostatním oborům společenských věd, charakterizuje vysoký počet VO, které v oboru působí. To znamená, že velmi vysoký počet VO má podobné personální kapacity a každá z těchto VO má relativně malý podíl. Personálně dominuje VŠE s podílem 11,3 %, což je velmi nízký podíl. Druhé personálně největší VO v oboru jsou MU s podílem 7,8 % a Mendelu s podílem 7,3 %.

Z hlediska personálních kapacit oboru Economics and Business patří k 10 nejvýznamnějším VO (tj. personálně největších) tyto, v pořadí dle velikosti: VŠE, MU, MENDELU, VŠB-TUO, ČZU, VUT, JČU (Jihočeská Univerzita), UK, UTB, UPCE (Univerzita Pardubice) [Graf 11]. Mezi těmito VO však chybí řada VO, které patří mezi 10 publikačně nejvýkonnějších VO v oboru ČR [Grafy 12]. Jde o NHÚ, ÚTIA a UJEP, které mezi 10 nejvýznamnějších VO patří z hlediska publikačního výkonu špičkového (D1), o UHK a VŠTE z hlediska Q1 a o JČU z hlediska Q1+Q2.

Oborově velmi nestandardně nízký podíl autorů oboru bez publikace v časopise WoS vykazují VUT a JČU. Naopak vysoký a oborově standardně vysoký podíl vykazuje pouze UK. [Graf 11]

14. Existují mezi prezentovanými institucemi takové, které jsou výrazně produktivní z hlediska personálních kapacit ve vztahu k jejich podílu výsledků v horních pásmech?

Pro posouzení publikační produktivity VO jsou Grafy 11 a 12 poměrně nepřehledné, a navíc není možno ověřit, jaké konkrétní výsledky stojí za výsledky v Grafech 12. Navíc

⁹ Petr a kol. (2021) na mezinárodně srovnatelných datech pro obor Economics and Business ukazují, že podíl WoS publikací na všech publikacích v ČR v roce 2016 představoval pouze 47 %, zatímco v Norsku 73,2 % a ve Vlámské části Belgie 80,2 %. Zároveň je v ČR, oproti těmto zemím vidět poměrně vysoká dynamika růstu tohoto podílu v čase. Journal article publishing in the social sciences and humanities: A comparison of Web of Science coverage for five European countries; S3 Table. Coverage of journal articles in WoS—social sciences.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249879.s013>;
<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0249879>

Graf 11 z deseti personálně největších VO nezahrnuje celých 6 VO největších z hlediska publikačního výkonu, takže pro ně nelze určit publikační produktivitu. Níže uvedená Tabulka X1 shrnuje údaje o VO dostupné z Grafů 11 a 12 a prezentuje oborové podíly VO na autorech a na publikacích. V pravé sekci tabulky jsou uvedeny poměry těchto dvou podílů, které vyjadřují relativní rozdíly v publikační produktivitě VO.

Tabulka X1

	Autoři	Autoři %	Podíl na publikačním výkonu oboru v ČR				Publikační výkon v poměru k počtu autorů			
			D1	Q1	Q1+Q2	Q3+Q4	D1	Q1	Q1+Q2	Q3+Q4
VŠE	330	17 %	15 %	10 %	8 %	12 %	0.9	0.6	0.5	0.7
MU	228	12 %	3 %	7 %	6 %	7 %	0.3	0.6	0.5	0.6
MENDELU	215	11 %	3 %	4 %		6 %	0.3	0.4		0.6
VŠB-TUO	214	11 %	3 %	4 %	4 %	7 %	0.3	0.4	0.4	0.6
ČZU	179	9 %		4 %	4 %	9 %	-	0.4	0.4	1.0
VUT	172	9 %					-	-	-	-
JČU	168	8 %			4 %		-	-	0.5	-
UK	167	8 %	39 %	40 %	33 %	13 %	4.6	4.7	3.9	1.5
UTB	161	8 %	3 %			8 %	0.4	-	-	1.0
UPCE	145	7 %				4 %	-	-	-	0.5
NHÚ	n.a.	n.a.	39 %	24 %	16 %		+	+	+	+
ÚTIA	n.a.	n.a.	7 %	6 %	4 %		+	+	+	+
ČVUT	n.a.	n.a.	5 %				+	+	+	+
UJEP	n.a.	n.a.	5 %				+	+	+	+
UHK	n.a.	n.a.		4 %	9 %	4 %	+	+	+	+
VŠTE	n.a.	n.a.		4 %	5 %	6 %	+	+	+	+
+ Pro VO není možno údaj spočítat, protože není k dispozici údaj o počtu autorů										
- Pro VO není možno údaj spočítat, protože není k dispozici údaj o podílu na počtech článků										

Mezi VO, pro které je uveden údaj o počtu autorů, publikační produktivitou v oboru zcela jasně dominuje UK. V časopisech nejvlivnějších (D1 a Q1) a vlivných (Q1+Q2) má produktivitu řádově 5x-10x (!) vyšší než ostatní oborově nejvýznamnější VO s vyčísleným počtem autorů. Jasnou dominanci vykázala UK i na základě údajů v Části I bibliometrická zpráva (Otázka 10). Pravděpodobně ještě vyšší publikační produktivitu vykazuje NHÚ¹⁰, ale pro její vyčíslení v Grafu 11 chybí údaj o počtu autorů. Zde je třeba vzít v potaz, že součástí UK je součást CERGE, které tvoří společné pracoviště s NHÚ AV ČR a tyto dvě pracoviště mají vyšší podíl spoluautorství na publikacích, což jejich produktivitu zvyšuje. Ale jejich produktivita zůstává velmi vysoká i v případě, že se bere její pouhá polovina.

S obrovským odstupem za UK a NHÚ se nachází VŠE, za kterou následují ostatní VO (MU, MENDELU, VŠB-TUO, ČZU), jejichž publikační produktivita ve vlivných časopisech je mnohem nižší o poměrně podobná. Při absenci údaje o personální velikosti ÚTIA a na základě dat v Části I zpráva se lze jen dohadovat, zda se produktivitou řadí mezi UK a VŠE.

¹⁰ Doplňující informace zahrnující top 20 personálně největších VO v oboru vysokou publikační produktivitu NHÚ AV ČR potvrzují.

Pokud jde o produktivitu v podprůměrně vlivných časopisech (Q3+Q4), ta je napříč VO relativně podobná. Za pozornost stojí, že i zde vyniká UK, která dominuje i v publikační produktivitě v nadprůměrně vlivných časopisech.

15.A naopak: existují v oboru VO, jejichž personální kapacity jsou významné, přesto produkují malý počet výsledků ve WoS a/nebo mají nestandardně vysoký podíl na národní produkci ve spodních pásmech? (U takových institucí je třeba ještě zohlednit, zda je pro ně produkce ve WoS vůbec relevantní, v souladu s jejich misí).

Většina VO, které v oboru Economics and Business působí, produkuje malý počet výsledků (mají nízkou publikační produktivitu) a jejich produkce se abnormálně soustředí ve spodních pásmech málo vlivných časopisů. Přitom pro všechny VO působícími v oboru je produkce článků v časopisech WoS velmi relevantní.

Za pozornost zde stojí UTB, UPCE a JČU, které se podílem na autorech řadí k deseti nejvýznamnějším VO v oboru, ale mezi deset nejvýznamnějších se řadí pouze na základě publikací v nejméně vlivných časopisech. Extrémní je případ VUT, které se mezi deset nejvýznamnějších VO nedostalo ani díky článkům Q3+Q4.

V případě autorsky menších VO v oboru je třeba brát výše uvedené závěry s velkou rezervou kvůli použité metodice výpočtu publikačního výkonu v Části II. Do něj jsou totiž zahrnuty všechny články autorů většinově publikující v oboru Economics and Business, tedy i jejich články zařazené do jiných oborů.